

גאוגרפיה — אדם וסביבה נתי"ב — ניתוח תופעות יסוד במרחב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמש שאלות על **חבל ארץ שלא נלמד**. עליך לענות על ארבע שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון. לכל שאלה — 25 נקודות; סה"כ — 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: **אטלס משנת 2000 ואילך**:
— אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה (ללא המילון למונחי הגיאוגרפיה)
— אטלס כרטא — פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי
— אטלס כרטא אוניברסלי
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו.
(2) כדי להמחיש את תשובותיך תוכל להיעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

נתי"ב — ניתוח תופעות יסוד במרחב (100 נקודות)

בשאלון זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו.

השאלות מתבססות על מיומנויות בגאוגרפיה ועל מיומנויות חשיבה.

השאלות נסמכות על ניתוח מפות באטלס כללי ועל נתונים המובאים בשאלון.

חבל הארץ שהשאלון עוסק בו הוא **קנדה**.

שים לב: המידע הגאוגרפי נמצא לא רק במפות החבליות והפיזיות שבאטלס, אלא גם במפות העולמיות והנושאויות (כמו אקלים, אוכלוסייה, כלכלה).

רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו (אטלס אוניברסיטאי חדש, אטלס כרטא, אטלס כרטא אוניברסלי).

עליך לענות על ארבע שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שלוש מן השאלות 2-5. (לכל שאלה — 25 נקודות)

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. מבנה ואוכלוסייה

עיין במפה שבנספח א ובמפות שבאטלס, וענה על סעיפים א-ג.

א. לפיך שמות של שלוש ערים בקנדה, כל אחת מהן נמצאת ביחידת נוף אחרת.

— צ'רצ'יל

— ססקטון

— קלג'רי

ציין מהי יחידת הנוף שבה נמצאת כל אחת משלוש הערים. (6 נקודות)

ב. בחר בשתיים מיחידות הנוף שציינת בסעיף א, ובנוגע לכל אחת מהן תאר את המאפיינים הפיזיים האלה: הידרולוגיה; גאולוגיה. (9 נקודות)

ג. קנדה היא פדרציה המורכבת מעשר פרובינציות ושלוש טריטוריות.

(1) ציין את השמות של שתי הפרובינציות בקנדה שבהן מתגוררים רוב תושבי המדינה. (3 נקודות)

(2) מדוע רוב תושבי קנדה מתגוררים בפרובינציות שציינת? הסבר שני גורמים. (7 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 2-5.

2. תעשייה

תנאים גאוגרפיים מסוימים בפרובינציות אלברטה וקולומביה הבריטית אפשרו פיתוח של תעשיות.

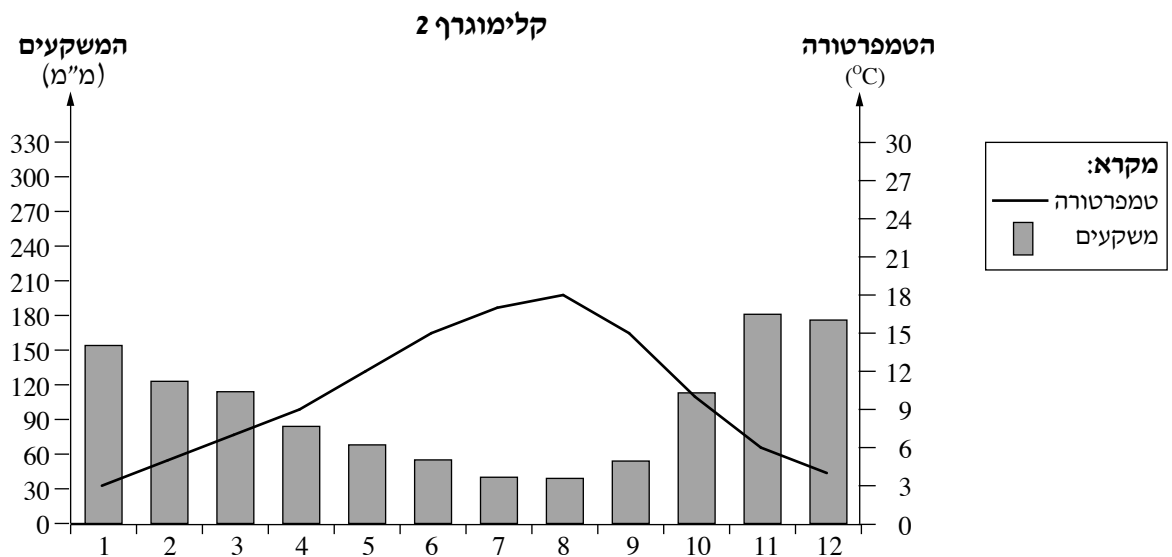
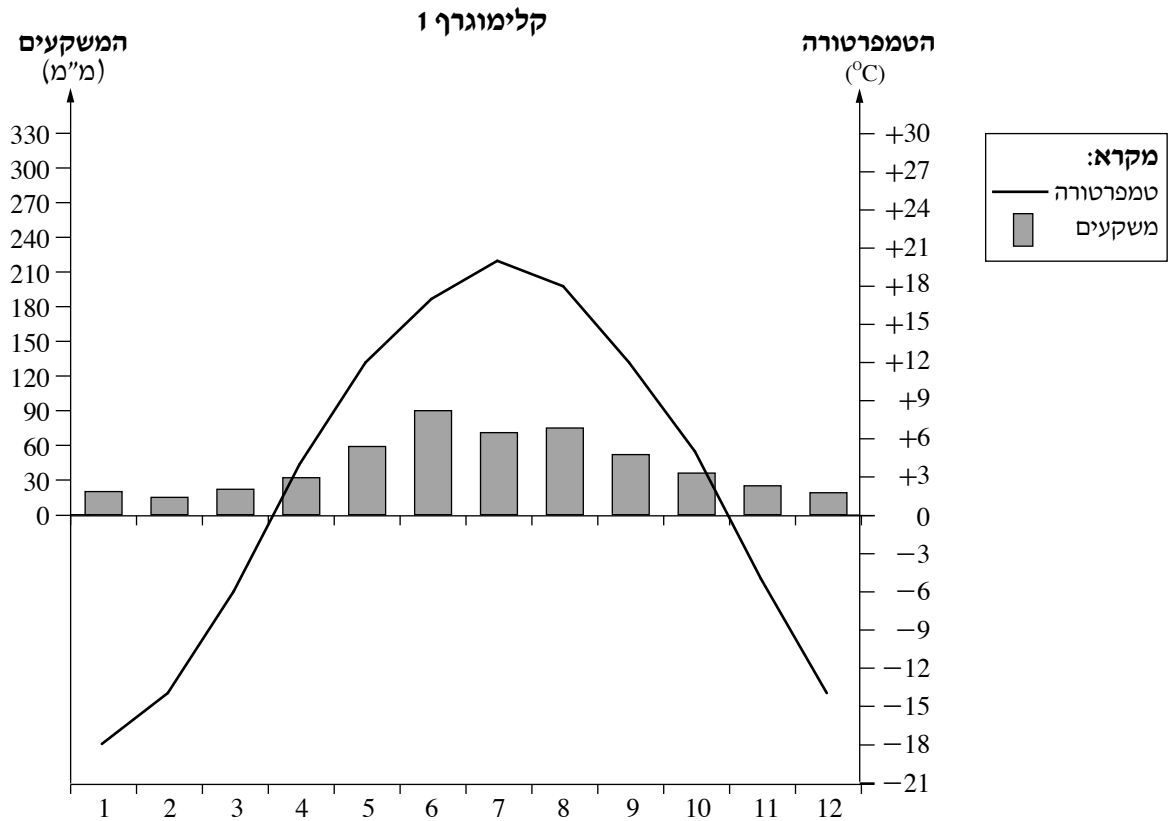
- א. בחר באחת מן הפרובינציות האלה וציין שלושה סוגי תעשיות בפרובינציה שבחרת. (6 נקודות)
- ב. תאר שני יתרונות וחיסרון אחד לפיתוח התעשייה בפרובינציה שבחרת. (9 נקודות)
- ג. בסוף שנת 2018 חתמו קנדה, ארצות הברית ומקסיקו על הסכם סחר חופשי (USMCA) ביניהן. על פי ההסכם, מדינות אלה יכולות להעביר ביניהן סחורות וחומרי גלם רבים בלי לשלם מכס.
(1) ציין שמות של ארבעה משאבים טבעיים שיש בקנדה. (4 נקודות)
(2) הסבר את החשיבות הכלכלית של הסכם זה עבור קנדה, בהתבסס על משאבי הטבעיים. (6 נקודות)

3. עיצוב הנוף וכלכלה

בכל אחת מן התמונות 1-3 שבנספח ב נראית צורת נוף מסוימת המאפיינת את קנדה. עיין בתמונות וענה על הסעיפים א-ג.

- א. ציין את הגורם הגאומורפולוגי ה**משותף** לעיצוב צורות הנוף הנראות בתמונות. (5 נקודות)
- ב. בחר באחת מצורות הנוף, וציין שני יתרונות כלכליים שלה לאדם.
הסבר כל אחד מן היתרונות שציינת. (12 נקודות)
- ג. בצפון קנדה יש שמורות טבע ופארקים לאומיים רבים.
הסבר שני קשיים בפיתוח של שמורות טבע ופארקים לאומיים באזור זה. (8 נקודות)

בקלימוגרפים 1-2 שלפניך מוצגים נתוני אקלים של שתי ערים בקנדה: ויניפג, ונקובר.
 שתי הערים שוכנות באזורים מישוריים וליד אותו קו רוחב.
 עיין בקלימוגרפים, וענה על הסעיפים א-ג שבעמוד הבא.

(על פי נתונים מאתר www.worldweather.wmo)

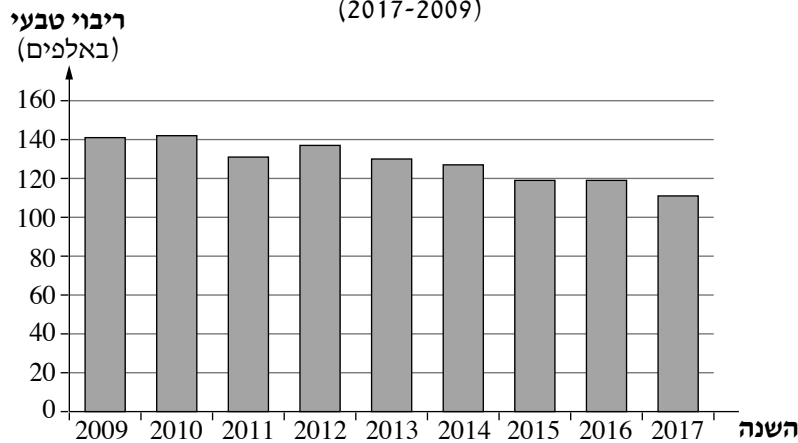
(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

- א.** תאר שלושה הבדלים בין מאפייני האקלים המוצגים בשני הקלימוגרפים, וקבע על פי ההבדלים איזה קלימוגרף מתאר את האקלים של ויניפג ואיזה קלימוגרף מתאר את האקלים של ונקובר. (10 נקודות)
- ב.** ציין גורם אחד להבדלים במאפייני הטמפרטורה והמשקעים בין שתי הערים, והסבר כיצד גורם זה משפיע על מאפיינים אלה בכל אחד מן הערים. (7 נקודות)
- ג.** קנדה משתרעת על שטח של כ- 10,000,000 קמ"ר אך רק כ- 7% משטחה מעובד עיבוד חקלאי. תאר שני תנאים פיזיים שיכולים להסביר עובדה זו. (8 נקודות)

קנדה היא מדינת מהגרים. בכל שנה היא קולטת מהגרים בשיעור של עד 1% מאוכלוסייתה.
 א. לפניך גרף המתאר את השינוי בריבוי הטבעי של האוכלוסייה בקנדה בשנים 2009-2017, ופירמידת גילים שבה מוצגים נתונים על מבנה הגילים של האוכלוסייה בשנת 2017.
 עיין בגרף ובפירמידה, וכתוב מהו הקשר בין מגמת הריבוי הטבעי של האוכלוסייה ובין המדיניות של קנדה לעודד הגירה לתחומה. בסס את תשובתך על נתונים בגרף ובפירמידה, והשתמש במושגים **אוכלוסייה תלויה** ו**אוכלוסייה יצרנית**. (6 נקודות)

ריבוי טבעי של האוכלוסייה בקנדה

(2017-2009)

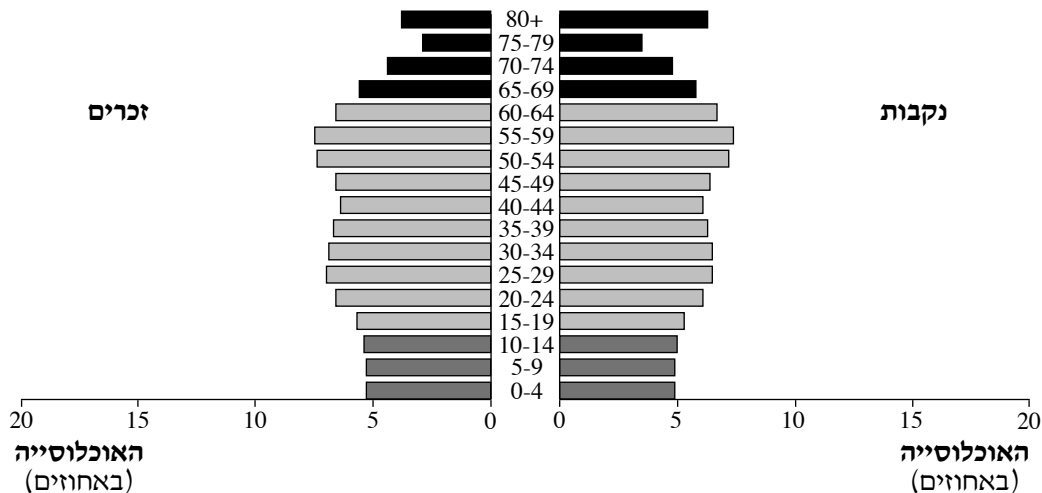

(על פי נתונים מאתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של קנדה)

מבנה הגילים של האוכלוסייה בקנדה

(2017)

הגיל (בשנים)

(על פי נתונים מאתר www.census.gov)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ב. על פי מפקד האוכלוסין שנערך בשנת 2016, כחמישית ממספר התושבים בקנדה הם פליטים ומהגרים. לפניך רשימה של תבחינים (קריטריונים) שקבעה ממשלת קנדה לקבלת מעמד של תושב קבע במדינה. בחר בשלושה מן התבחינים, והסבר מדוע **ממשלת קנדה** קבעה **בל אחד** מתבחינים אלה לקבלת מעמד של תושב קבע במדינה.

- איחוד משפחות
- מטפלים בקשישים
- בעלי הון
- סטודנטים לתואר שלישי
- פליטים

(9 נקודות)

ג. בטבלה שלפניך מוצג שיעור הדוברים בשפות המדוברות בקנדה בשנת 2011.

השפות המדוברות בקנדה
(2011)

שפה	שיעור דוברי השפה (%)
אנגלית	58.7
צרפתית	22.0
פונג'בית	1.4
איטלקית	1.3
ספרדית	1.3
גרמנית	1.3
סינית	1.2
פיליפינית	1.2
ערבית	1.1
אחר	10.5

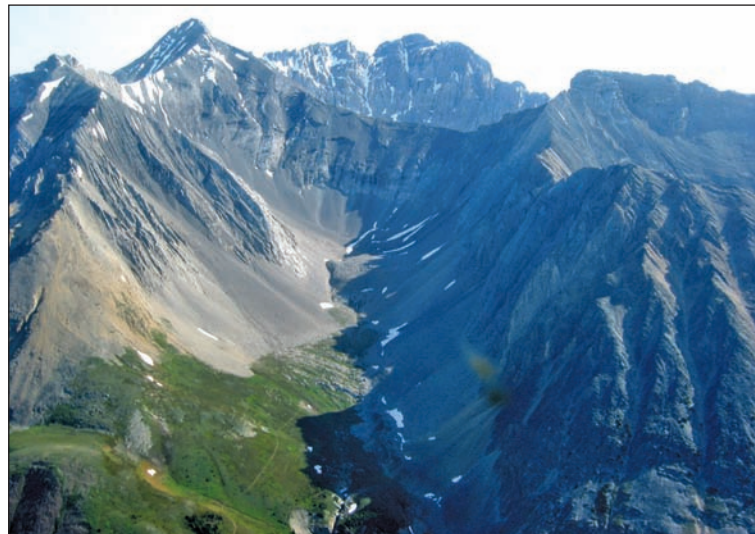
(על פי נתונים מאתר www.cia.gov)

- (1) הסבר כיצד היותה של קנדה מדינת מהגרים בא לידי ביטוי בטבלה. (5 נקודות)
- (2) האם לדעתך הרב־תרבותיות הבאה לידי ביטוי בטבלה היא יתרון או חיסרון לתושבי המדינה? נמק את תשובתך. (5 נקודות)

בהצלחה!

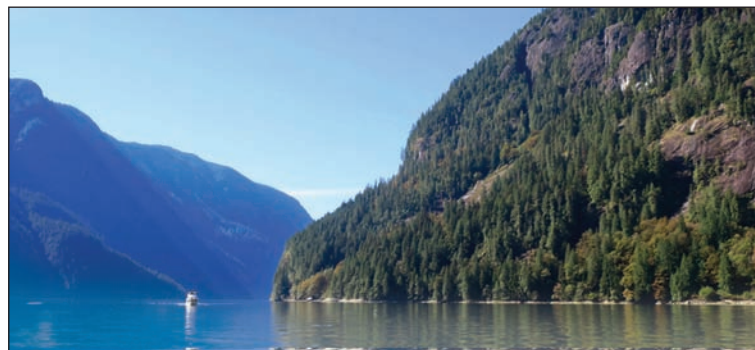
נספח ב תמונות לשאלה 3

תמונה 1 — קרקס

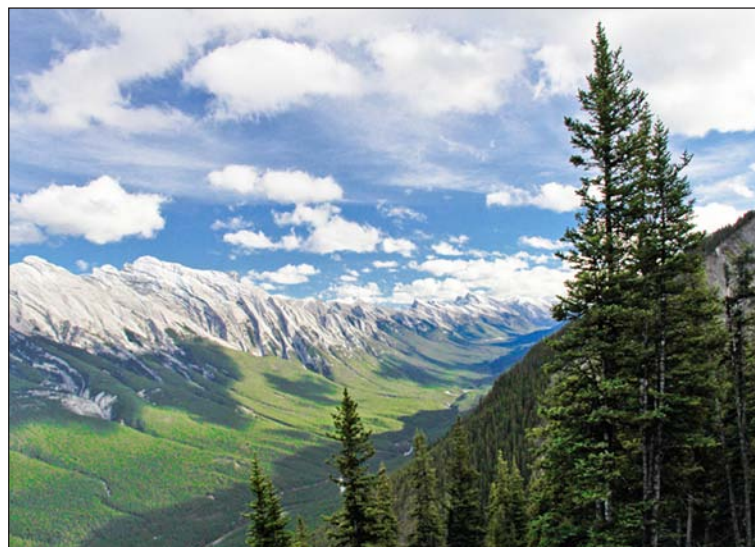
(מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Cjuneau)

תמונה 2 — פיורד

(מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Natulive Canada)

תמונה 3 — עמק U

(מתוך אתר ויקימדיה קומונס, הצלם: Cjuneau)